

В.В. ДЖАГАН¹, І.О. ДУДКА²

¹ Київський національний університет імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 64, м. Київ, 01033, Україна

² Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, м. Київ 01601, Україна
dzhagan@yahoo.com

ПЕРШІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИСКОМІЦЕТИ ІЧНЯНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Ключові слова: Discomycetes, дискосміцети, видова різноманітність, природоохоронні об'єкти

Рослинний покрив Ічнянського національного природного парку (далі — Ічнянського НПП), розташованого в Ічнянському районі Чернігівської обл. площею 9665,8 га, на 78 % представлений лісами. Основними з них є липово-дубові та грабово-липово-дубові ліси. Саме тут проходить східна межа поширення граба. Досить часто трапляються невеликі масиви кленово-липово-дубових, а також соснових лісів, переважно у вигляді молодих насаджень *Pinus sylvestris* L. (Лобань, 2000).

Отже, лісовий характер рослинності Ічнянського НПП є підставою для очікування тут високої видової різноманітності дискосміцетів. Багатий видовий склад деревних порід в лісах НПП забезпечує різноманітний вибір мертвої деревини, що є основним субстратом для розвитку грибів цієї групи. Дискосміцети, приурочені до такого субстрату, утворюють плодоношення на повалених і сухостійних стовбурах дерев, на корі, отпаді гілок, діловій деревині тощо. В регіонах, де домінує лісова рослинність, зазвичай в складі біоти дискосміцетів переважають види, що розвиваються на різних залишках деревини. Так, в південній частині Далекого Сходу Росії, де рослинність здебільшого представлена тайговими та хвойно-широколистяними лісами, дискосміцети беруть участь у формуванні п'яти мікосинузій, серед яких за видовим складом цих грибів домінує мікосинузія деревних залишків або деревини, яка налічує 250 видів. Видова різноманітність дискосміцетів чотирьох інших мікосинузій значно поступається їй: мікосинузії ґрунту нараховують 135, залишків трав'янистих рослин — 121, листового опаду — 67, екскрементів тварин — 54 види (Богачева, 2008).

Одним з пріоритетних завдань природоохоронних об'єктів категорії національних парків є проведення інвентаризації та охорона біологічної різноманітності всіх організмів, включаючи гриби. Аналіз мікологічної літератури засвідчив, що до початку наших досліджень гриби на території Ічнянського НПП не вивчали. Проте 90 років тому, у 1916—1917 рр., С.С. Ганешин здійснив ретельне мікологічне обстеження територій в околицях

м. Прилуки біля с. Іржавець та залізничної станції Коломійцеве, що розташовані поряд з сучасним Ічнянським НПП. Матеріали С.С. Ганешина були опрацьовані і опубліковані у вигляді досить великого списку з 290 видів грибів різних таксонів (Бондарцева-Монтеверде, 1921). Однак наведені в списку дискоміцети представлені лише 7 видами з родів *Pyrenopeziza* Fuckel, *Fabraea* Sacc. (2 види), *Cryptomyces* Grev., *Phacidium* Fr., *Pseudorhytisma* Juel та *Rhytisma* Fr.

Оскільки дискоміцети парку не досліджувалися взагалі, а на суміжних з парком територіях виявлена надто обмежена кількість їх видів, протягом вегетаційних сезонів 2006—2007 рр. розпочато інвентаризацію грибів цієї групи в Ічнянському НПП. Збори здійснила І.О. Дудка наприкінці червня і наприкінці серпня — на початку вересня 2006 р. та в липні 2007 р. Мікологічне обстеження з метою виявлення дискоміцетів проводилося в грабово-липово-дубових, дубових, дубово-соснових, сосново-березових, соснових, березових та вільхових лісах біля сел Хаєнки, Заудайка, Киколи, Августівка, Гейці. В результаті ідентифікації зібраних зразків, здійсненої В.В. Джаган, для Ічнянського НПП встановлено 36 видів дискоміцетів.

Для аналізу систематичної структури дискоміцетів, зареєстрованих на території парку, застосовано систему, запропоновану Гіббеттом зі співавторами (Hibbett et al., 2007). Згідно з нею виявлені види належать до 19 родів 7 родин 4 порядків 3 підкласів класів Leotiomycetes, Orbiliomycetes та Pezizomycetes відділу Ascomycota. За видовою різноманітністю значно переважає група іноперкулятних дискоміцетів, яка налічує 32 види з 5 родин порядків Helotiales, Rhytismatales та Orbiliales. Оперкулятні дискоміцети представлені в парку лише 4 видами з 2 родин порядку Pezizales.

Порядок Helotiales в Ічнянському НПП налічує 23 види, об'єднаних в 11 родів родин *Dermateaceae* (9 видів), *Helotiaceae* (10), *Hyaloscyphaceae* (4). Найбільшою видовою репрезентативністю характеризуються роди *Hymenoscyphus* Gray (6 видів) та *Mollisia* (Fr.) P. Karst. (5 видів). Дещо меншим числом видів представлені роди *Lachnum* Retz. та *Tapesia* (Pers.) Fuckel (3 та 2 види відповідно). Крім цього, виявлено по одному виду з родів *Calloria* Fr., *Ascocoryne* J.W. Groves et D.E. Wilson, *Bisporella* Sacc., *Hyaloscypha* Boud., *Crocicreas* Fr., *Chlorociboria* Seaver ex C.S. Ramamurthi, Korf et L.R. Batra, *Pyrenopeziza* Fuckel тощо. Всі вони належать до екологічної групи сапротрофів, у тому числі лігнофілів (12), гербофілів (9) та філофілів (3).

До видів гелоцієвих грибів, що часто трапляються на території парку, належать *Mollisia melaleuca*, *Tapesia fusca*, *Chlorociboria aeruginascens*, *Hymenoscyphus caudatus*, *H. scutula*, *Lachnum virgineum* тощо. Перші три види — типові лігнофіли, які формують пізньолітній аспект на опалих гілках дерев та гнилій деревині. Наступні два представники з групи філофільних дискоміцетів облігатно приурочені до опалого скелетонізованого листа деревних порід, зокрема *Alnus glutinosa* та *Corylus avellana*. Останній з наведених вище видів — *L. virgineum*, виявленого в парку на минулорічних стеблах

трав'янистих рослин і на опалих гілках без кори, ми розглядаємо як приналежний до двох екологічних груп: гербосапротрофів та ксилотрофів.

Порядок Rhytismatales об'єднує чотири види дискосміцетів з родів *Coccomyces* De Not., *Lophodermium* Chevall. та *Rhytisma* Fr. родини *Rhytismataceae*. Всі вони є гемібіотрофними філофілами, досить поширеними на території Ічнянського НПП, які відіграють важливу ценотичну роль у його природних екосистемах. Це, зокрема, *Coccomyces coronatus*, що розвивається на листі *Quercus robur*, *Lophodermium pinastri* — на хвої *Pinus sylvestris*, *Rhytisma acerinum* — на листі *Acer platanoides*, *Rh. punctatum* — на листі *A. tataricum*.

З порядку Orbiliales класу Orbiliomycetes відмічено п'ять видів з роду *Orbilia* Fr. родини *Orbiliaceae* — *Orbilia auricolor*, *O. delicatula*, *O. microclava*, *O. sarraziniana* та *O. xanthostigma*. Всі вони мають високу частоту трапляння на території Ічнянського НПП, приурочені до сухостою та опадів деревних рослин.

Оперкулятні дискосміцети з порядку Pezizales представлені 4 видами з 4 родів родин *Ascobolaceae* (1 вид) та *Pyronemataceae* (3). Представник першої родини, *Ascobolus immersus*, який ми знайшли на коров'ячому посліді, належить до екологічної групи облігатних ендокотрофів. Інший вид — *Georuxis carbonaria* з родини *Pyronemataceae* — типовий карботроф, приурочений до пірогенних екоотопів, зокрема, до старих згарищ, ми знайшли саме на такому субстраті. Другий представник цієї родини — *Trichophaea woolhopeia* — відзначається комбінованою субстратною приуроченістю. За літературними даними (Прохоров, 1999), він трапляється на ґрунті та на деревині, яка гниє, отже, його можна віднести як до гумусових сапротрофів, так і сапротрофних ксилотрофів. Ми знаходили його на гнилій деревині берези, а також на гнилій, напівзануреній у ґрунт деревині невизначеної породи. Останнього представника цієї родини, *Trichophaeopsis bicuspidis*, ми виявили на поваленому стовбурі граба — він також є сапротрофним ксилотрофом, поодинокі апотеції якого розвиваються на залишках гнилої деревини у зволжених місцезростаннях.

Окрім видів, які часто траплялись на території парку і є досить поширеними в Україні, тут виявлено дискосміцети. Кілька із знайдених в Ічнянському НПП видів дискосміцетів раніше в Україні були відомими лише з 1—3 місцезнаходжень. Ми розглядаємо їх як маловідомі. Це *Pyrenopeziza arundinacea*, *Mollisia hydrophila*, *Orbilia auricolor*, *Trichophaeopsis bicuspidis*, які до наших досліджень були зареєстровані в Україні тільки з двох локалітетів (Голубцова, 2005; Fungi of Ukraine, 1996). Знахідка на території парку дискосміцета *Trichophaea woolhopeia* є другою в Україні, перша — в околицях с. Рибальче Голопристанського р-ну Херсонської обл. (Королева, 2002). Відомості про трапляння в Україні двох зібраних в Ічнянському НПП видів дискосміцетів — *Hyaloscypha quercicola* на поваленому стовбурі дуба та *Lachnum clavigerum* на сухих минулорічних стеблах *Urtica dioica* — в наявній літературі та гербарних колекціях взагалі відсутні, тобто ці види є новими

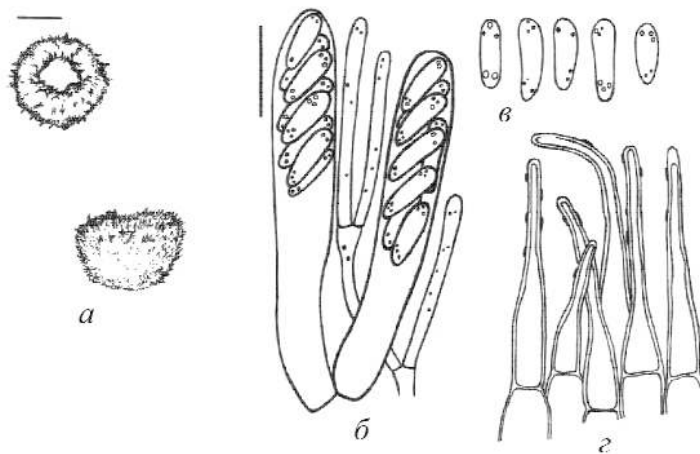

Рис. 1. *Hyaloscypha quercicola* (Velen.) Huhtinen: *a* — апотеції, *б* — сумки та парафізи, *в* — спори, *г* — волоски та клітини ектального ексципулу. Масштабна лінійка для апотеціїв = 200 мкм, для мікроструктур = 10 мкм

Fig. 1. *Hyaloscypha quercicola* (Velen.) Huhtinen: *a* — apothecia, *б* — asci and paraphyses, *в* — spores, *г* — hairs and cells of ectal excipulum. Bars = 200 μm for apothecia, 10 μm for microstructures

для мікобіоти України. Оскільки у вітчизняній літературі відомостей про ці два види немає, нижче наводимо їхні синоніми та короткі описи, зроблені на основі зібраних нами зразків і літературних даних (Райтвир, 1991; Huhtinen, 1989; Raitviir, 2004; Nordic Macromycetes, 2000).

***Hyaloscypha quercicola* (Velen.) Huhtinen**, Karstenia, 29: 163, 1989 (рис. 1) *Uncinia quercicola* Velen., Monogr. Discom. Bohem.: 294, 1934. — *Hyaloscypha quercina* Velen., Monogr. Discom. Bohem.: 275; Pl. 14:30, 1934. — *Psilocistella quercina* (Velen.) Svrček, Česka Mycol., 31:197, 1977.

Апотеції поверхневі, скупчені, напівсидячі або з короткою ніжкою, чашоподібні, зовні білуваті, густо вкриті короткими білими волосками, гіменіальний шар у свіжому стані білуватий або блідо-коричневий, у сухому — коричнево-жовтий, до 0,4 мм у діаметрі. Волоски вузькоконічні або циліндричні, до верхівки значно звужені, прямі або дещо вигнуті, одноклітинні, тонкостінні, безбарвні, гладенькі або шорсткуваті, $20\text{--}43 \times 1,8\text{--}4,5$ мкм, до $0,8\text{--}1,0$ мкм завширшки на верхівці. Ектоексципул з тонкостінних безбарвних призматичних клітин, $5,5\text{--}12,0 \times 3,0\text{--}5,0$ мкм. Стінки волосків та ектальний ексципул виявляють декстриноїдну реакцію в реактиві Мельцера (набувають червоно-бурого забарвлення). Сумки циліндрично-булавоподібні, $31\text{--}57 \times 5,7\text{--}8,5$ мкм, з неамілоїдною апікальною порою (при додаванні реактиву Мельцера апекс не синіє), восьмиспорові. Спори еліпсоподібні або циліндричноеліпсоподібні, прямі або дещо вигнуті, одноклітинні, зрідка з однією перегородкою, з краплями олії на полюсах, $7,0\text{--}12,0 \times 2,0\text{--}3,0$ мкм, у сумці розташовані двома неправильними рядами. Парафізи нитеподібні, $1,0\text{--}2,0$ мкм у діаметрі.

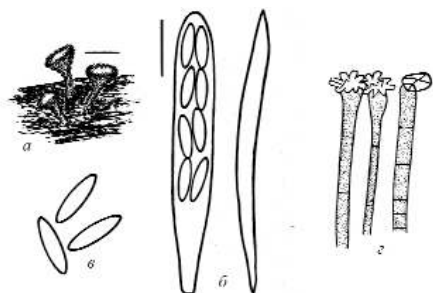

Рис. 2. *Lachnum clavigerum* (Svrček) Raitv.: а — апотеції, б — сумка та парафіза, в — спори, г — волоски. Масштабна лінійка для апотеціїв = 1 мм, для мікросруктур = 10 мкм

Fig. 2. *Lachnum clavigerum* (Svrček) Raitv.: а — apothecia, б — ascus and paraphyse, в — spores, г — hairs. Bars = 1 mm for apotecia, 10 μm for microstructures

Розвивається на деревині листяних порід, яка зазнає гниття, часто — на корі.

Трапляється у Європі (Данія, Швеція, Фінляндія, Німеччина, Словаччина, Велика Британія, Естонія) (Huhtinen, 1989; Raitviir, 2004; Nordic Macromycetes, 2000) та Північній Америці (Raitviir, 2004; Nordic Macromycetes, 2000).

***Lachnum clavigerum* (Svrček) Raitv.**, Fol. Crypt. Est., 17: 3, 1984 (рис. 2)

Dasyscyphus clavigerus Svrček, Česka Mycol., 21: 64, 1967. — *Lachnum morphieri* (Ске.) Rehm, Rabenh. Krypt.-Fl., 1(3):881, 1893, sensu Rehm non Ске.

Апотеції розсіяні, на довгій циліндричній ніжці, чашоподібні до блюдцеподібних, зовні білуваті, вкриті тонкими безбарвними волосками, з білуватим або блідо-кремовим гіменіальним шаром, 0,5—1,0 мм у діаметрі. Волоски циліндричні, тонкостінні, шорсткуваті, на верхівках зі скупченнями ромбоподібних кристалів, переважно триклітинні, безбарвні, 65—110 × 3—4 мкм. Ектоексципул з тонкостінних безбарвних призматичних клітин, 8—11 × 5,5—6,8 мкм. Сумки циліндричнобулавоподібні, 34—43 × 3,7—4,6 мкм, з амілоїдною апікальною порою, восьмиспорові. Спори веретеноподібні, одноклітинні, 6,8 × 1,4—2,0 мкм, у сумці розташовані двома рядами. Парафізи ланцетоподібні, на 10—30 мкм довші за сумки, 3,3—5,3 мкм у діаметрі.

Розвивається на стеблах дводольних трав'янистих рослин, які зазнають гниття, переважно в липні-серпні.

Трапляється у Європі (Данія, Швеція, Фінляндія, Естонія) (Huhtinen, 1989; Raitviir, 2004; Nordic Macromycetes, 2000), відомий у Росії (Далекий Схід, Урал, Західний Сибір, в Арктиці, на Кавказі, в Середній Азії (Райтвир, 1991).

Видова різноманітність дискосміцетів, виявлених в 2006–2007 рр. в Ічнянському НПП, безсумнівно, представляє лише незначну частину їх імовірного багатства на цій території. Значні запаси мертвої органічної речовини рослинного походження, достатня кількість опадів, характерна для поліської зони, та, відповідно, висока зволоженість субстратів, на яких розвиваються дискосміцети, наявність унікальних природних лісових ландшафтів, де створюються мікроеконіші, придатні для розвитку оперкулят-

них та іноперкулятних дискоміцетів, дозволяють прогнозувати високу видову різноманітність грибів цієї групи на дослідженій природоохоронній території.

Нижче подано список визначених дискоміцетів, в якому наведені субстрати, дати збору і типи рослинності Ічнянського НПП, де спостерігали розвиток цих грибів. Символом (*) позначено нові для України види дискоміцетів. Гербарні зразки дискоміцетів зберігаються в Національному гербарії Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (КВ).

Відділ ASCOMYCOTA
Клас LEOTIOMYCETES
Підклас LEOTIOMYCETIDAE
Порядок HELOTIALES

Родина Dermateaceae

***Calloria neglecta* (Lib.) V. Hein**

с. Киколи, 9 кв, вільховий ліс, на сухих минулорічних стеблах *Urtica dioica* L., 28.06.2006.

***Mollisia cinerea* (Batsch) P. Karst.**

с. Хаєнки, 7 кв, біля оз. Зазим'є, мішаний ліс з дуба, сосни, липи, берези, осики, на пні *Quercus robur* L, 30.06.2006; с. Киколи, вільховий ліс, на опалій гілці *Alnus glutinosa* (L.) P. Gaertn., 10.07.2007.

***M. discolor* (Mont.) W. Phillips**

с. Заудайка, праворуч від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на опалих гілках *Alnus glutinosa*, 01.09.2006.

***M. hydrophila* (P. Karst.) Sacc. (Soc. *Pyrenopeziza arundinacea* (DC.) Boud.)**

с. Киколи, 9 кв, вільховий ліс, на сухих стеблах *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., 28.06.2006.

***M. melaleuca* (Fr.) Sacc.**

с. Хаєнки, вільховий ліс, на опалих гілках *Alnus glutinosa*, 30.08.2006; с. Киколи, 21 кв, мішаний ліс з берези, дуба, сосни, ялини, на гнилій гілці *Quercus robur*, 31.08.2006; с. Заудайка, зліва від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на гілці *Alnus glutinosa*, 01.09.2006.

***M. ulmariae* (Lasch) Rehm**

с. Хаєнки, 5 кв, біля оз. Зазим'є, болотиста місцевість, березовий ліс, на минулорічних стеблах *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim., 26.06.2005.

***Tapesia fusca* (Pers.) Fuckel**

с. Хаєнки, вільховий ліс за озером, на опалих гілках *Alnus glutinosa*, 30.08.2006; с. Заудайка, праворуч від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на опалій гілці *Alnus glutinosa*, 31.08.2006, 06.07.2007; с. Киколи, на позбавлених кори опалих гілках *Alnus glutinosa*, 01.09.2006.

***T. lividofusca* (Fr.) Rehm**

с. Хаєнки, 7 кв, біля оз. Зазим'є, мішаний ліс з дуба, сосни, берези, липи, осики, на опалих гілках, 30.06.2006.

Pyrenopeziza arundinacea (DC.) Boud. (Syn. *Mollisia arundinacea* (DC.) W. Phillips) (Soc. *Mollisia hydrophila* (P. Karst.) Sacc.).

с. Киколи, 9 кв, вільховий ліс, на сухих стеблах *Phragmites australis*, 28.06.2006.

Родина Helotiaceae

Ascocoryne sarcoides (Jacq.) J.W. Groves et D.E. Wilson

с. Хаєнки, мішаний ліс з дуба, липи, берези, на пні *Quercus robur*, 30.08.2006.

Bisporella sulfurina (Quel.) S.E. Carp.

с. Августівка, грабовий ліс, на гнилому пні *Carpinus betulus* L., 07.07.2007.

Crocicreas cyathoideum (Bull.) S.E. Carp. var. *cyathoideum*

с. Киколи, 9 кв, вільховий ліс, на сухих минулорічних стеблах *Eupatorium cannabinum* L., 28.06.2006.

Chlorociboria aeruginascens (Nyl.) Kanouse ex C.S. Ramamurthi, Korf et L.R. Batra

с. Хаєнки, 7 кв, сосново-березовий ліс, на гнилому стовбурі *Betula pendula* Roth, 28.06.2006; с. Киколи, 21 кв, мішаний ліс з берези, дуба, сосни, ялини, на гнилому поваленому стовбурі *Betula pendula*, 31.08.2006.

Hymenoscyphus caudatus (P. Karst.) Dennis

с. Хаєнки, мішаний ліс з дуба, берези, липи, клена, зарості ліщини, на маленьких опалих гілочках та черешках *Corylus avellana* L., 30.08.2006; с. Киколи, вільховий ліс, на опалих скелетонізованих листках *Alnus glutinosa*, 31.08.2006.

H. fructigenus (Bull.) Fr.

с. Хаєнки, мішаний ліс з дуба, берези, липи, клена, на кришечках плодів (жолудів) *Quercus robur* та на залишках плодів (горішків) *Coryllus avellana*, 06.07.2007.

H. herbarum (Pers.) Dennis

с. Заудайка, праворуч від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на сухому стеблі трав'янистої рослини, 01.09.2006.

H. repandus (W. Phillips) Dennis

с. Заудайка, ліворуч від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на сухих стеблах трав'янистої рослини, 01.09.2006.

H. salicellus (Fr.) Dennis

с. Заудайка, праворуч від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на опалій гілці *Salix* sp., 01.09.2006.

H. scutula (Pers.) W. Phillips

с. Хаєнки, мішаний ліс з дуба, берези, липи, клена, в заростях ліщини, на опалих скелетонізованих листках *Corylus avellana*, 30.08.2006; с. Киколи, вільховий ліс, на сухих стеблах трав'янистої рослини, 31.08.2006; с. Заудайка, ліворуч від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на гілочках *Humulus lupulus* L., 01.09.2006.

Родина Hyaloscyphaceae

* *Hyaloscypha quercicola* (Velen.) Huhtinen

с. Хаєнки, 7 кв, біля оз. Зазим'є, мішаний ліс з дуба, сосни, берези, осики, липи, на поваленому стовбурі *Quercus robur*, 30.06.2006.

* *Lachnum clavigerum* (Svrček) Raitv.

с. Киколи, 9 кв, вільховий ліс, на сухих минулорічних стеблах *Urtica dioica*, 28.06.2006.

L. tenuissimum (Quél.) Korf et W.Y. Zhuang

с. Киколи, 9 кв, вільховий ліс, на сухих стеблах *Phragmites australis*, 28.06.2006.

L. virgineum (Batsch) P. Karst.

с. Хаєнки, 5 кв, біля оз. Зазим'є, болотиста місцевість, березовий ліс, на минулорічних стеблах *Filipendula ulmaria*, 26.06.2006; с. Хаєнки, 7 кв, біля оз. Зазим'є, мішаний ліс з дуба, сосни, липи, берези, осики, на опалій гілці без кори, 30.06.2006; с. Заудайка, ліворуч від дороги Київ—Ічня, вільховий ліс, на гілочках *Sambucus nigra* L., 01.09.2006; с. Киколи, вільховий ліс, на гілочках *Alnus glutinosa*, 10.07.2007.

Порядок RHYTISMATALES

Родина Rhytismataceae

Coccomyces coronatus (Schumach.) De Not.

с. Киколи, урочище Дубина, дубовий ліс, на листі *Quercus robur*, 31.08.2006.

Lophodermium pinastri (Schrad.) Chevall.

с. Августівка, 40 кв, мішаний ліс, на хвої *Pinus sylvestris* L., 29.08.2006.

Rhytisma acerinum (Pers.) Fr.

с. Хаєнки, мішаний ліс з дуба, берези, липи, клена, на листі *Acer platanoides* L., 30.08.2006.

Rh. punctatum (Pers.) Fr.

с. Киколи, вільховий ліс, на листі *Acer tataricum* L., 31.08.2006.

Клас ORBILIOMYCETES

Підклас ORBILIOMYCETIDAE

Порядок ORBILIALES

Родина Orbiliaceae

Orbilia auricolor (A. Bloxam ex Berk.) Sacc.

с. Киколи, сосновий ліс, на опалих, позбавлених кори гілках *Pinus sylvestris*, 31.08.2006.

O. delicatula (P. Karst.) P. Karst.

с. Хаєнки, 7 кв, біля оз. Зазим'є, мішаний ліс з дуба, сосни, липи, берези, осики, на опалій великій гілці без кори, 30.06.2006.

O. microclava Velen.

с. Киколи, вільховий ліс, на опалій гілці *Alnus glutinosa*, 10.07.2007.

O. sarraziniana Boud.

с. Хаєнки, мішаний ліс з дуба, берези, липи, на поваленому стовбурі *Betula pendula*, 30.08.2006.

O. xanthostigma (Fr.) Fr.

с. Хаєнки, мішаний ліс, на опалій великій гілці без кори, 30.06.2006.

Клас PEZIZOMYCETES

Підклас PEZIZOMYCETIDAE

Порядок PEZIZALES

Родина Ascobolaceae

Ascobolus immersus Pers. (Soc. *Sordaria macrospora* Auersw., *Sporormiella lageniformis* (Fuckel) S.I. Ahmed et Cain, *Podospora pauciseta* (Ces.) Treverso)

с. Киколи, піщана пустош перед вільховим лісом, на коров'ячому посліді, 31.08.2006.

Родина Pyronemataceae

Georhynchis carbonaria (Alb. et Schwein.) Sacc.

с. Хаєнки, 5 кв, біля оз. Зазим'є, березовий ліс, на згарищі на ґрунті, 27.06.2006.

Trichophaea woolhopeia (Cooke et W. Phillips) Arnould

с. Гейці, 6 кв, ур. Озера, березовий ліс, на гнилій деревині *Betula pendula*, 29.06.2006; с. Хаєнки, 7 кв, біля оз. Зазим'є, мішаний ліс, на гнилій деревині, 30.06.2006.

Trichophaeopsis bicuspis (Boud.) Korf et Erb

с. Августівка, грабовий ліс, на багнистому березі озера, на поваленому стовбурі *Carpinus betulus*, 07.07.2007.

1. Богачева А.В. Дискомицеты (Ascomycota: Helotiales, Neolectales, Orbiliales, Pezizales, Thelebolales) Юга Дальнего Востока России: Автореф. дис. ... д-ра биол. наук. — Владивосток, 2008. — 40 с.
2. Бондарева-Монтеверде В.Н. К микологической флоре Полтавской губернии. Грибы, собранные С.С. Ганешиным в 1916—1917 гг. // Мат-лы по микол. обслед. России. — 1921. — 5. — С. 1—32.
3. Голубцова Ю.И. Аскомицеты болот Новгород-Северского Полесья Украины // Микология и фитопатология. — 2005. — 39, вып. 6. — С. 29—38.
4. Королева О.В. Гриби відділу Ascomycota s.l. Нижньодніпровських Арен: Дис. ... канд. біол. наук : 03.00.21. — 2002. — 241 с.
5. Лобань Л.О. Лісова рослинність верхньої частини басейну р. Удай (Чернігівська обл.) // Укр. ботан. журн. — 2000. — 57, № 4. — С. 386—392.
6. Прохоров В.П. Дискомицеты Алтайского государственного заповедника. Порядок Pezizales // Микология и фитопатология. — 1999. — 33, вып. 6. — С. 376—379.
7. Райтвир А.Т. Порядок Helotiales // Низш. раст., грибы и мохообразные Советского Дальнего Востока. Грибы. Т. 2: Аскомицеты. Эризифальные, клавиципитальные, гелоциальные. — Л.: Наука, 1991. — С. 254—363.

8. *Fungi of Ukraine: A preliminary Checklist* / T.V. Andrianova, I.O. Dudka, V.P. Hayova, V.P. Heluta, B. Ing et al. / Ed. by D.W. Minter & I.O. Dudka. — CAB International & M.G. Kholodny Institute of Botany, 1996. — 361 p.
9. *Hibbet D. et al.* A higher-level phylogenetic classification of the Fungi. — *Mycological Research*. — 2007. — **111**, N 5. — P. 509—547.
10. *Huhtinen S.* A monograph of Hyaloscypha and allied genera. — *Karstenia*. — 1989. — **29**, N 2. — 252 p.
11. *Raitviir A.* Revised synopsis of the Hyaloscyphaceae. Tartu, 2004. — 133 p.
12. *Nordic Macromycetes. Vol.1. Ascomycetes* / Ed. by L. Hansen & H. Knudsen. — Helsinki, 2000. — 309 p.

Рекомендує до друку
В.П. Гелюта

Надійшла 20.02.2009

В.В. Джзган¹, І.А. Дудка²

¹ Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка

² Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

ПЕРВЫЕ СВЕДЕНИЯ О ДИСКОМИЦЕТАХ ИЧНЯНСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА

В ходе микологического обследования Ичнянского национального природного парка в 2006—2007 гг. получены первые сведения о дискомицетах его территории. Выявлено 36 видов из 19 родов 7 семейств 4 порядков классов Leotiomycetes, Orbiliomycetes и Pezizomycetes. Наибольшее число видов принадлежит к родам *Hymenoscyphus* Gray (6), *Orbilia* Fr. и *Mollisia* (Fr.) P. Karst. (по 5 видов). Приводится информация о двух новых для Украины видах дискомицетов (*Hyaloscypha quercicola* (Velen.) Huhtinen, *Lachnum clavigerum* (Svrček) Raitv.). Дается их краткая характеристика и рисунки.

К л ю ч е в ы е с л о в а: Discomycetes, дискомицеты, видовое разнообразие, природоохран-
ные объекты.

V.V. Dzshagan¹, I.O. Dudka²

¹ Taras Schevchenko Kyiv National University

² M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

FIRST DATA ABOUT DISCOMYCETES OF THE ICHNIA NATIONAL NATURE PARK

36 species of the discomycetes were recorded for the Ichnia National Nature Park in 2006—2007. Six species belong to the genus *Hymenoscyphus* Gray, *Orbilia* Fr. and *Mollisia* (Fr.) P. Karst are represented by five species each. Brief descriptions and drawings of *Hyaloscypha quercicola* (Velen.) Huhtinen and *Lachnum clavigerum* (Svrček) Raitv., new species for Ukraine, are given.

К е у w o r d s: Discomycetes, cup-fungi, species diversity, protected areas.